

PAASTUAJA V PÜHAPÄEV C AASTAL

(Esimene lugemine Js43 ,16-21)

Lugemine prohvet Jesaja raamatust:

Nii ütleb Issand, kes tegi tee läbi mere ja raja võimsate vete üle, kes lasi vankritel ja hobustel, väel ja vägevatel meestel edasi minna. Nad lamavad seal ega tõuse enam, nad on hääbunud, kustunud otsekui taht. Ärge tuletage meelde möödunud ja ärge pange tähele seda, mis ennemuiste on sündinud. Sest vaata, mina loon midagi uut - see juba tärkab, kas te ei pane seda tähele. Ma sillutan tee läbi kõrbe ja raja üle kõnnumaa. Siis austavad mind metsloomad - šaakalid ja jaanalinnud, sest kõrbes saab olema küllalt vett ja kõnnumaal jõgesid selleks, et joota mu äravalitud rahvast. Ning rahvas, kelle ma olen loonud, kuulutab mu kirkusest.

See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps126 ,1-2ab. 2cd 4. 5.6. R:3)

R: Issand on meile suuri asju teinud.

Kui Issand tõi tagasi Siioni vangid,
siis olime kõik otsekui unenägijad.

Siis oli meie suu täis naeru
ja meie keelel oli hõiskamist.

R:

Siis öeldi paganarahvaste seas:

Issand on neile suuri asju teinud.

Issand, lase tagasi pöörduda meie vangidel
nagu veeojadel lõunamaal.

R:

Kes silmaveega külvavad,

lõikavad hõiskamisega.

Kes minnes kõnnib nuttes, kui ta külviseemet kannab,
see tuleb ja hõiskab, kandes viljavihke.

R:

(Teine lugemine Fi3 ,8-14)

Lugemine püha apostel Pauluse kirjast filiplastele:

Vennad, kõike, mis mulle oli kasuks, pean ma kahjuks selle tunnetuse kõrval, mis on mulle osaks saanud Jeesuses Kristuses, minu Issandas, ja mis on tõusnud ülemaks kõigest. Tema pärast olen ma minetanud kõik ja pean kõike risuks, et tuua kasu Kristusele. Ma tahaksin olla temas mitte oma õiguse pärast, mis tuleb seadusest, vaid selle õigusega, mis tuleb Kristusesse uskumise läbi, õigusega, mille Jumal usu kaudu annab. Ma tahan tunda Kristust tema ülestõusmise väes ja saada osa tema kannatustest, et ma oleksin tema sarnane surmas. Siis pääsen ehk minagi surnuist ülestõusmisse. Ei, sugugi mitte, et ma selle oleksin juba ära teeninud või oleksin täiuslik, vaid ma püüan seda saavutada nii, nagu Kristus on nüüd mind endale võitnud. Vennad, ma ei arva, et ülestõusmine mul juba käes on, kuid ühte ma ütlen: ma unustan selle, mis jääb mu selja taha, ja olen suunatud eeloleva poole: ma püüdlen eesmärgi poole, sirutan end taevase kutsumuse autasu järele, mille Jumal meile Kristuses Jeesuses on kinkinud.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Jl 2,13)

Pöörduge Issanda, oma Jumala poole,
sest tema on armuline ja halastaja.

(Evangeelium Jh8 ,1-11)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Sel ajal läks Jeesus üles Õlimäele, kuid varahommikul tuli ta jälle templisse. Ja rahvas kogunes tema juurde ja ta võttis istet ning hakkas neid õpetama. Siis aga tõid kirjatundjad ja variserid tema juurde naise, kes oli tabatud abielurikkumiselt. Ja nad panid ta keskele seisma ja ütlesid: "Õpetaja, see naine tabati abielurikkumise teo pealt. Mooses on oma seaduses käskinud niisugused kividega surnuks visata. Mida ütled selle kohta sina?" Nad rääkisid nõnda tema proovile panemiseks, et neil oleks põhjust teda süüdistada. Aga Jeesus oli kummargil ja kirjutas sõrmega maa peale. Ning kui nad talle oma küsimusega peale käisid, ajas ta end sirgu ja ütles neile: "Kes teie seast on patuta, see olgu esimene tema pihta kivi viskama". Ja ta kummardus jälle ja kirjutas maa peale. Aga kui nemad tema sõnu kuulsid, hakkasid nad lahkuma alates vanematest, kohale jäid üksnes Jeesus ja naine, kes seisis keskel. Siis ajas Jeesus end sirgu ja ütles talle: "Naine, kus nad kõik on? Kas pole kedagi, kes oleks sind hukka mõistnud?" Naine vastas: "Mitte kedagi, Issand." Jeesus ütles talle: "Ega siis minagi sind hukka mõista, mine ja ära enam tee pattu". See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, aegajalt kuuleme ikka räägitavat inimkonna moraalsest allakäigust. Aga mida tähendab "moraal"? See mõistet tuleneb ladinakeelsest sõnast "mos", mis tähendab tava või kommet. Sama tähendus on ka kreekakeelsel sõnal "ethos", millest lähtub mõiste "eetika". See tähendab, et kui jutt on moraalist või eetikast, siis on kõne all ikka tavad ja kombad. Nii nagu inimestel on tavaks olnud käituda, nii peaks see siis ka moraalselt õige olema, ja samamoodi saaks sellelt pinnalt tuletada eetilisi käitumisreegleid tulevikukski. Seda küll, aga kui mõistliku käitumise ainsaks allikaks on ainult minevik, kas siis tuleks seniolematute probleemide esilekerkides neid lihtsalt ignoreerida? Kas pole moraal seega pooleldi ebamoraalne ja eetika ebaeetiline? Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, harjumused ja tavad ei teki iseenesest. Iga üldtunnustatud kommet analüüsid võime sellele alati leida põhjenduse, mis vähemalt omast ajastus on täiesti mõistuspärane. Nii said kommetest pikapeale tavad, ja tavad omandasid lõpuks seaduse jõu.

Esimesed meile teadaolevad seadustekogud tekkisid Mesopotaamias - Ur-Nammu koodeks umbes aastal 2100 e.Kr., ja ligi kolmsada aastat hiljem Hammurabi koodeks. Need esimesed seadusekogud sisaldasid ettekirjutusi, mis pidid teenima ennekõike valitseja huve. Karistused, mis võisid olla vägagi julmad, polnud mõeldud mitte kurjategijate ümberkasvatamiseks, vaid nende inimeste hirmutamiseks, kes veel kurjale teele polnud asunud. Valitsejat ennast peeti jumalasarnaseks, tema seisis ülalpool seadust ja võis teha kõike, mis parajasti pähe tuli.

Iisraeli rahva seadused olid mesopotaamia koodeksitest kõrgemale arenenud. Seadused ei järginud enam ainult valitseja huve, vaid püüdsid luua õiglust kõigi inimeste vahel. Muidugi oli kohtumõistjal või kuningal rohkem õigusi kui reakodanikul, ja reakodanikul taas rohkem õigusi kui võõra rahva esindajal või orjal - kuid üle kõige pidi valitsema nähtamatu Jumala tahe. See tähendab: Jumalast antud seaduste puhul ei saanud maise valitseja privileeg õiguslikult enam kehtida.

Mõned minevikus ilmselt igati moraalsed teiste hirmutamiseks mõeldud seadused olid siiski ka iisraeli käsuõpetusse jäänud. Ühest niisugusest räägib meile tänane evangeelium. "See naine tabati abielurikkumise teo pealt. Mooses on oma

seaduses käskinud niisugused kividega surnuks visata..." Ühtäkki esinevad variserid hirmus seaduskuulekatena, ja ükski neist ei meenuta, kuidas keegi ei julgenud iitsatadagi, kui kuningas Heroodes oma venna naise endale võttis. Vanast Testamendist lähtuvalt oleks Heroodese hukkamõistmiseks olnud ju otsene eeskuju: kuningas Taavetit karistati just abielurikkumise eest. Vähe sellest, seesama Heroodese sohinaine korraldas ju ka Ristija Johannese pea maharaiumise - kus olid käsukuulekad variserid siis? Miks ei üritanud nad seda naist kividega surnuks visata? Variserid elasid niisiis topeltmoraali järgi, mille kohaselt Heroodese ja Heroodiase jaoks olid teised reeglid kui vaese abielurikkuja jaoks.

Me ei tea, mida Jeesus tol päeval sõrmega maa peale kirjutas. Evangeelium ei räägi meile rohkem, mainib vaid seda tõsiasi. Aga võibolla ongi just see fakt tähenduslik, et abieluprobleemi käsitledes ei raiunud Jeesus midagi kivisse, vaid kirjutas liivale, kus iga tuuleõhk, vihmahoog või juhuslik jalajälg kirjutatut muudab või selle kustutab.

Vana tava - abielurikkuja surmata - oli ummikusse jooksnud. Selle läbi polnud võimalik kedagi paremaks inimeseks teha. Abielurikkumine oli endiselt patt, kuid variserid ja rahvavanemad ei olnud kuidagi õigustatud selle üle kohut mõistma, sest nende südametunnistusel olid samasugused ja veel raskemadki patud. Samuti oli põhjendamatu pidada hõimukohut abielurikkumise kui kriminaalkuriteo üle, sest abielutüülis on peaaegu võimatu leida erapooletuid tunnustajaid, ja nii võivad väga kergesti sündida ebaõiglased kohtuotsused.

Samas ei saa abielurikkumise läbi keegi õnnelikuks. Niisugune tegu kõigutab alati iga osapoolt enesevääriskust, lõhestab inimese südametunnistuse, vähendab tema usaldusväärust, kahjustab sügavalt tema peret ja lapsi - ning juba see on suur osa karistusest.

Armsad õed ja vennad, nagu me võime mõista tänasest evangeeliumist, on tavad üprisiski muutuvad - muutumatud on ainult püsiväärtused, mille ümber tavad on tekkinud. Parima moraalse lahenduseni viib headuse ja mõistlikkuse tasakaal koos inimeste isikuomaduste arvestamisega.

Sellepärast võtab Jeesus küll kividega surnuks viskamiselt ära seadusejõu, kuid ei paku samas asemele mingit uut patentlahendust, mis oleks kehtiv iga juhtumi jaoks. Sest lahendust vajavad kõik, mitte ainult rikkad ja vägevad, mitte ainult vaesed ja väetid - kuid selle lahenduse leidmiseks tuleb seadusele ja moraalile lisaks vaadata ka konkreetse inimese peale. Kellele on palju antud, sellelt nõutakse palju. Kõigile inimestele ei saa aga mõõta päris ühtemoodi.

Kuid samas on iga inimene, nii vägev kui väeti, kohustatud tegema kõik, mis vähegi tema võimuses on, ning loobuma endale vabanduste otsimisest, sest Jeesus ütleb igähele meie seast: "...mine ja ära enam tee pattu". Aamen.